

MĂNĂSTIREA VIFORÂTA

Alin Saidac

Abstract

The Viforâta monastery is located in the namesake village, near Târgoviște town.

Along the centuries, the monastic settlement suffered major damage due to foreign invasions and earthquakes, but survived thanks to some rulers, high officials and high prelates, who have spent large sums of money for restoration.

The article includes a history of the monastery, as well as some unpublished documents from the archives and record library of the Patrimony National Institute.

Keywords: monastery, restoration, Viforâta, earthquake, founder.

Localitatea la origine a fost un sat de clăcași care s-a constituit în jurul mănăstirii. Abia în secolul XIX s-a extins spre sud, odată cu exploatarea petrolului în zonă. În anul 1962, satul a fost colectivizat, iar în prezent Viforâta depinde economic de Târgoviște. Zona are potențial turistic, putând fi inclusă într-un circuit care să cuprindă municipiul Târgoviște, Mănăstirea Dealu, Pucioasa și Pietroșița².

Ajuns întâmplător pe aceste meleaguri, într-o friguroasă zi de început de martie, am fost impresionat de istoria zbuciumată a sfântului lăcaș. Sunetul clopotelor care anunța slujba de seară îndemna orice vizitator la popas și rugăciune. Astăzi nu se mai cunosc urmele dezastrelor prin care a trecut mănăstirea, doar inscripția de la baza clopotniței amintește devastatoarele cutremure prin care a trecut Viforâta în anii 1940 și 1977. Am părăsit mănăstirea tocmai când ninsoarea care începuse să

cadă se împletea cu glasul maicilor de la strană, dând parcă locului un aspect de sărbătoare la care participa Divinitatea alături de pământeni.

Conform tradiției, întemeierea mănăstirii s-ar fi petrecut în timpul domniei lui Vladislav al II-lea Basarab între anii 1448-1456. Nu se știe dacă prima biserică a fost din lemn sau din zid. Prima atestare datează din anul 1530 când a fost înălțată de către Vlad al V-lea „Înecatul”. Acest domnitor a avut o domnie foarte scurtă, sfârșită prin înecarea în apele Dâmboviței la Plopești de Ilfov. Din această cauză mănăstirea a rămas neterminată, ctitorul fiind îngropat la Mănăstirea Dealu.³

Din istoricul mănăstirii și din alte documente, nu se poate afla în ce măsură au contribuit la dezvoltarea mănăstirii urmașii la tronul Țării Românești, după anul 1532. Informații certe avem pentru anul 1610 când Viforâta a fost prădată de către oastea principelui Ardealului, Gabriel Bathory care ocupase orașul Târgoviște. Biserica a rămas fără acoperișul de plumb, însă a fost refăcută de către Radu Mihnea care a construit în jurul ei chilii pentru călugări.⁴

În vremea domnitorului Matei Basarab s-a resfințit

Fig. 1 – Mănăstirea Viforâta, reproducere după o stampă din anul 1830, fototeca I.N.P.

Lăcașul monahal se află la capătul de miazăzi al satului Viforâta, comuna Aninoasa, județul Dâmbovița, în apropierea municipiului Târgoviște, vechea reședință a Țării Românești. Numele localității se trage, probabil, de la viforul care bântuie adesea această regiune în timpul iernii. Viforâta este pe nedrept umbrită de mult mai cunoscuta Mănăstire Dealu, aflată în aceeași localitate, de care o despart câțiva kilometri¹.

¹ Dosar nr. 8932, Arhiva INP (INMI), fond DMI, p.1, 1984.

² *Idem*, p. 2

³ *Mănăstiri și biserici reprezentative din Arhiepiscopia Târgoviștei*, Târgoviște, 2009, pag. 158.

⁴ *Idem*, p. 149

Fig. 2 – Mănăstirea Viforâta, vedere generală, foto Alex. Antoniu cca. 1893.

Fig. 3 – Biserica mănăstirii Viforâta, vedere dinspre sud-vest, foto Alex. Antoniu cca. 1893.

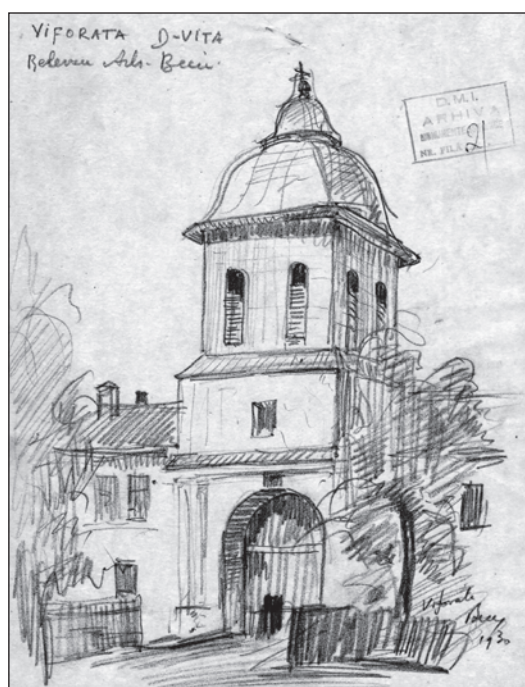

Fig. 4 – Turnul clopotniță al mănăstirii Viforâta, schiță de arh. Sterie Becu, cca. 1930, arhiva I.N.P.

Fig. 5 – Biserica din cimitir, schiță de arh. Sterie Becu, cca. 1930, arhiva I.N.P.

biserica, lăcașul monahal a fost înzestrat cu multe daruri, iar locul călugărilor este luat de călugărițe. Misionarul catolic Petru Bogdan Bacsici, aflat în anul 1640 în călătorie prin Țara Românească, amintește de Viforâta: „Afară din oraș [Târgoviște], într-o vale din apropierea viilor se află o mănăstire de maici și o biserică frumoasă”⁵

Ajunsă din nou în stare de ruină din cauza năvalirilor turcilor și cazacilor, voievodul Constantin Brâncoveanu și doamna Maria au inițiat un amplu program de renovare a bisericii, au ridicat noi chilii și zid împrejmuitoare și nu în ultimul rând au refăcut pictura. Tot în secolul al XVIII-lea este amintită o școală care funcționa în chiliile mănăstirii, precum și o danie de 60 de taleri primită de mănăstire în anul 1747 „ca să se dreagă la altare unde s-a stricat de cutremur”⁶

Marile cutremure din anul 1802 și apoi cel din 1838 au cauzat mari stricăciuni mănăstirii, dărâmând biserica. Reconstrucția sfântului lăcaș și refacerea picturii s-au efectuat cu cheltuiala marelui ban Grigore Brâncoveanu (strănepotul voievodului martir Constantin Brâncoveanu) și a soției Safta (călugărită mai apoi la Văratec sub numele de Elisabeta schimonahia). Tot familia marelui ban a construit arhondaricul, câteva case din afara incintei, precum și biserica cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cimitirul mănăstirii. Începând cu anul 1864 biserica a fost împodobită cu o catapeteasmă din lemn în stil baroc, bogat ornamentată, operă aparținând sculptorului Karl Storck.⁷ Același sculptor a executat și monumentul funerar, aflat în cimitirul mănăstirii, al generalului Matei Vlădescu (1835-1901), participant la războiul de independență din 1877 și ministru de război în timpul regelui Carol I.

Alte renovări și reparații au fost efectuate între anii 1913-1914 în timpul păstoririi Mitropolitului Primat al României, Conon Arămescu Donici. Din aceasta perioadă

⁵ Călători străini despre Țările Române, vol. V., București, 1973, p.216.

⁶ Dosar nr. 9831, Arhiva INP (INMI), fond DMI, p. 2

⁷ Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România*, Vol. 1, Craiova, 1970

Fig. 6 – Vedere turn clopotniță, foto A.I. Gheorghiu, cca. 1939, fototeca I.N.P.

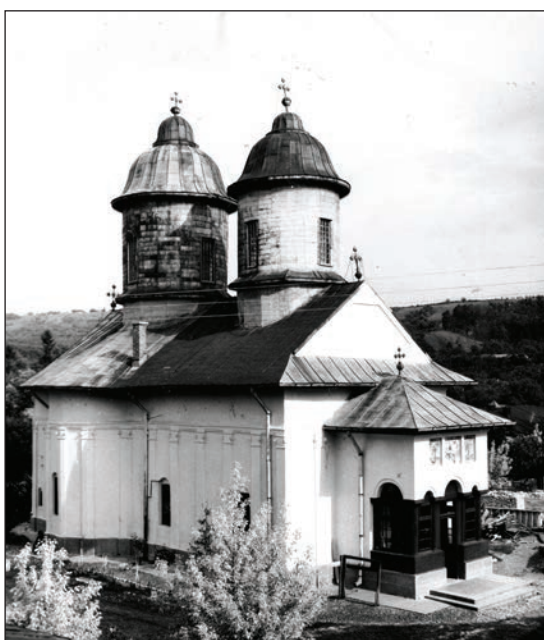

Fig. 7 – Biserica mănăstirii, vedere dinspre nord-vest, foto D.M.I. cca. 1959, fototeca I.N.P.

Fig. 8 – Biserica mănăstirii, vedere dinspre nord-est, foto D.M.I. cca. 1959, fototeca I.N.P.

datează actuala pisanie a bisericii:

„În numele Tatălui și a Fiului și al Sfântului Duh, Amin.

Această sfântă mănăstire Viforâta, nepăstrându-se vre-o pisanie ctitoricească din vechime, Noi cu ocazia reparației bisericii și a spălării tuturor vechilor și prea înegritelor zugrăveli, proiectată și executată în anii 1913-1914. S-au făcut aceasta din nou ajutându-ne de cronicarii mai vechi și mai noi, dimpreună cu tradiția și stabilind-o cum urmează;

Sfânta mănăstire Viforâta unde se prăznuiesc hramurile Nașterea Maicii Domnului și Sfântul Mucenic Gheorghe, este fondată la început de către Vladislav Voevod Basarab în anii 1447-1456. Dacă ar fi fost prima biserică de lemn, aceasta nu se știe din cauza multor prefaceri ce le-au suferit cu timpul. Pe care, -a mai apoi, se zice că Radu Vodă pe la 1508 și mai târziu Matei Basarab W îmbunătățind-o, ar fi restaurat-o pe rând. Despre timpurile fondării acestei mănăstiri pentru mai (multă) siguranță,

observând și dicționarul geografic al României în vol. V lit.V citim cum că Viforâta (mănăstire) s-au fondat de către Vladislav W Basarab la 1530. Aicea se află o icoană mare, făcută de unii, lucrată în argint curat și aurită având hramul sfântului Marele Mucenic Gheorghe (călăreț) dăruită mănăstirii de către Leon Vodă Tomșa cu doamna sa Victoria în anul 1631. Iară autorul broșurii „Monumentele istorice din Jud. Dâmbovița” zice că mai târziu Constantin Brâncoveanu W au dires-o din nou a cincea oară, la anul 1713 (după acum 200 ani) zugrăvind biserica, lărgindu-i ferestrele, pardosind-o cu lespezi, și prevăzând-o cu chilii și cu zidurile dinprejur. Carele nu uită și vechiul ei ctitor și pusă de a i se zugrăvi figura deadreapta ușii de intrare, unde în dreptul lui se vedea (altădată) scrise cuvintele: “Io Vlad Voevod” după aceasta Gr. Brâncoveanu, un strănepot al lui Constantin Brâncoveanu, o repară din nou pe la începutul veacului al XIX, dar acesta, între alte schimbări ce-i face zugrăvind biserica, puse de zugrăvi, in locul lui Constantin Brâncoveanu figura lui proprie, iar în locul lui Vlad voevod zugrăvi o altă figură. Mai pe urmă însă spălându-se acele nouă zugrăveli, s-au descoperit dedesuptul lor, vechile figure între care și a lui Vlad Voevod (care curățat s-au păstrat până astăzi). Apoi Gr. Brâncoveanu, moștenitorul familiei Basarab, cu așa mare generozitate au făcut ca mănăstirea fiind asigurată și toate monahiile să se bucure (personal) de o mare îndestulare, cu cele trebuitoare existente. După care mănăstirea Viforâta au continuat să fie menținută din veniturile brâncovenești până când au fost secularizate de stat. Unde și astăzi chiar se mai păstrează busturile doamnei și domnului Brâncoveanu, cu mai multe odoare, dăruite de către acești ctitori.

Sfânta mănăstire, după cum se vede, are o respectabilă vechime de mai multe veacuri și deci este o însemnătate istorică netăgăduită.

Din documentele, căreia, o parte secularizate odată cu averile sale, iar altă parte păstrate între ale casei

Fig. 9 – Turnul clopotniță și stăreția în reconstrucție, foto D.M.I. cca 1959, fototeca I.N.P.

Fig. 9 – Mănăstirea Viforâta, vedere generală, martie 2010, foto Alin Saidac

Fig. 10 – Turnul clopotniță văzut din incintă, martie 2010, foto Alin Saidac

Fig. 11 – Mănăstirea Viforâta, fântâna mitropolitului Ghenadie – 1904, foto Alin Saidac.

brâncovenești, ne-am putea învăța dintre ale trecutului nostrum religios și material. Astăzi această străveche mănăstire ca și toate cele asemenea ei, trăește aproape din amintirile trecutului îndepărtat cu toată vechimea și faptele voievozilor glorioși, legate de numele ei. Unde ca într-un sfânt locaș de pace, liniște și rugăciune de atâtea veacuri și până astăzi numeroasele următoarele vieți sfintelor mănăstiri priveghind, ne păstrează întreg cultul strămoșesc zi și noapte înălțând evlavioase rugăciuni către Dumnezeu pentru pacea lumii, fericirea patriei și veșnica mântuire sufletească al tuturor.

+ Konon Ar Donici, mitropolit primat. 6 iulie 1914.”⁸

Așa cum preciza pisană, prin spălarea picturii în anul 1914 s-au descoperit sub portretele votive ale marelui ban Grigore Brâncoveanu și a soției, portretele a doi ctitori mai vechi ai bisericii, probabil Vlad Vodă și doamna Ana. Aceste portrete datează din vremea reparațiilor întreprinse de Constantin Brâncoveanu ocazie cu care biserica a fost repictată.⁹ În *Tabloul votiv*, biserica apare ca o ctitorie sub înfățișarea actuală, cu două turle.

Biserica mănăstirii, cu hramurile „Nașterea Maicii Domnului” și „Sfântul Mucenic Gheorghe”, se compune din pronaos cu câte două ferestre pe fiecare zid lateral, naos cu abside laterale și altarul. Intrarea în biserică este precedată de un pridvor de zid cu arcade. Pe pronaos și naos se ridică două turle cu diametre neegale. Plastica decorativă a exteriorului se caracterizează prin elemente de arhitectură neoclasică cu profile reduse. Construcția cu o suprafață totală de 1110 m.p. este din cărămidă cu arcele și bolțile din lemn tencuită pe șipci, pardosită cu dușumele, învelită în tablă. Cele două turle au fost construite din lemn îmbrăcate cu tablă, iar la interior tencuite. Sistemul de acoperire corespunde secolului

XIX, pridvorul cu un plafon continuat cu srafe rotunjite, pronaosul de asemenea cu un plafon patrat racordat cu patru srafe (sfert de cilindru) în care se deschide o turlă largă cu plan circular. În naos, pe cele patru arce se ridică de asemenea o turlă largă cu plan circular, trecerea de la planul pătrat al celor patru arce făcându-se prin intermediul a patru pandantivi sferici; altarul cu arc dublou se continuă cu o semicalotă sferică, iar turlele și absidele laterale cu calote și semicalote sferice.¹⁰

Pentru perioada 1921-1986 arhiva și fototeca Institutului Național al Patrimoniului deține o serie de documente, unele inedite, referitoare la încercările prin care a trecut mănăstirea Viforâta. Aceste evenimente au fost datorate atât naturii, prin cutremurele din 1940 și 1977, cât și a schimbărilor politice prin care a trecut țara noastră.

Cea mai veche piesă a arhivei noastre cu privire la mănăstire, este *Chestionarul* din anul 1921, semnat de stareța Evghenia Stănescu. Ca obiecte de cult, mănăstirea deținea „patru icoane împărătești, rândul de jos din vechea tâmplă și alte cinci icoane mari, două uși împărătești și una strană arhierească, toate acestea păstrate în muzeu”. De asemenea era menționată icoana Sfântului Gheorghe îmbrăcată toată în argint, donată mănăstirii de către Leon Tomșa cu soția în al treilea deceniu al secolului XVII-lea. Nu sunt uitate „cădelnița și patru candelieri în argint păstrate sub denumirea de brâncovenești, foarte frumos lucrate”.

La data respectivă mănăstirea deținea un singur clopot, turnat în anul 1784, al doilea fiind „ridicat de germani” în timpul primului război mondial, precum și 168 cărți de ritual.¹¹

În anul 1926, stareța mănăstirii adresa o cerere către Ministerul Cultelor și Artelor pentru repararea de urgență a policandrului din biserică care avea „o vechime destul de mare”. Cererea este aprobată, pentru lucrarea de

⁸ Dosar nr. 3699, Arhiva I.N.P. (INMI), fond CMI.

⁹ *Mănăstiri și biserici reprezentative din Arhiepiscopia Târgoviștei*, Târgoviște 2009, p. 159

¹⁰ Dosar nr. 9831, Arhiva I.N.P. (INMI), fond DMI, fila 4.

¹¹ Chestionar 1921, Arhiva INP (INMI), fond CMI, dosar nr. 3699, filele 3-7.

Fig. 12 – Biserica mănăstirii Viforâta, vedere dinspre sud-vest, martie 2010, foto Alin Saidac

restaurare alocându-se suma de 5.000 de lei. Reparațiile au durat până în luna august 1927 când vechiul policandru a fost din nou așezat în biserică.¹²

Pentru anul 1929 avem un nou memoriu, adresat Comisiunii Monumentelor Istorice (C.M.I.) de către aceeași stareță, Evghenia Stănescu. Aceasta cerea ajutor de urgență pentru înlăturarea igrasiei din biserică datorată unui izvor.

„Această apă vine în curtea mănăstirii prin niște conducte (olane) bătute în pământ. Cum instalația este foarte veche, conductele s-au spart, iar apa a început a se urca pe pereții chiliilor, ai bisericii și nu este exclus ca prin aceste infiltrațiuni să se producă crăpături și scufundări la temelia mănăstirii”.

În urma deplasării la Viforâta, arhitectul Sterie Becu a întocmit un referat prin care descria situația întâlnită la fața locului:

„Situația bisericii este bună, numai în altar parte din dușumele sunt putrezite. Singura problemă este conducta care este spartă și trebuie reparată. În orice caz, biserica nu este periclitată deoarece nu se observă nici o crăpătură”.

Cu această ocazie, s-a întocmit un deviz de reparații pentru biserică din cimitir, estimat la suma de 123.700 lei.

În urma acestei deplasări, în arhiva Institutului Național al Patrimoniului au rămas două schițe reprezentând clopotnița și biserica din cimitir, ambele semnate Sterie Becu.

Cutremurul din toamna anului 1940 a curmat toate planurile obștei și ale C.M.I.-ului de restaurare a complexului monahal. Arhitectul D. Ionescu-Berechet descria un peisaj apocaliptic într-un raport datat 20 noiembrie 1940:

„Biserica care este monument istoric, este complet ruinată. Are pridvorul desprins și cu mari fisuri pretutindeni. Sânul drept amenință să cadă fiind tăiat în X ca și celălalt sân și altarul. Pentru reparațiunea bisericii trebuie date

jos turlele, dat sânul drept și cercetat cu atențiune la altar. Se vor face consolidări, țesut zidurile cu legături din fier, cordoane din beton armat, contraforți, turle și cadre din pământ. Se va da jos frontonul bisericii care trebuie astupat. În general acest sfânt lăcaș atât de dăunat de cutremur trebuie neapărat conservat. Comisiunea Monumentelor Istorice ve cerceta și va face proiectul de restaurare.

*În partea de nord a cetății locuințele sunt reparabile, în celelalte părți trebuie consolidări, radicale dărâmări, rezidiri... Clopotnița este ruinată...”*¹³

Tot în toamna anului 1940, stareța Filonida Popescu solicita C.M.I.-ului întocmirea de urgență a unui deviz de reparații, precum și suma de 50.000 lei pentru restaurarea chiliilor personalului rămas fără adăpost.¹⁴ Pentru primăvara lui 1941, Serviciul tehnic al județului Dâmbovița propunea un deviz de reparații numai pentru chilii în valoare de 72.000 lei. Devizul, cu mici modificări, a fost aprobat la 17 aprilie același an de către arhitectul Em. Costescu.¹⁵ A urmat, în luna august, încheierea lucrărilor de restaurare a bisericii din cimitir care suferise daune minore. Cum cheltuielile pentru lucrările de restaurare a întregului complex depășea suma de 2.000.000 lei, stareța Filonida se gândea chiar la un împrumut garantat cu anumite terenuri mănăstirești.¹⁶

Lucrările de reparații au mers deosebit de greu, datorită intrării României în război, a lipsei banilor și a devalorizării tot mai accentuate a leului. Cu toate aceste impedimente, fondul C.M.I. al arhivei noastre are o bogată corespondență privind deplasările în zonă ale specialiștilor, pentru întocmirea planurilor și devizelor suplimentare.

Abia în anul 1942 încep lucrările la biserică mănăstirii. Se promitea chiar un ajutor din partea mareșalului Antonescu în valoare de 6.000.000 lei.¹⁷ La 15 octombrie 1943 are loc recepția lucrărilor de consolidare, executată de firma „Magrini” din Târgoviște, iar la sfârșitul

Fig. 13 – Mănăstirea Viforâta, vedere generală după restaurare, foto I. Dumitrescu, 1964, fototeca I.N.P.

¹² Dosar nr. 3699, Arhiva INP (INMI), fond CMI, filele 7-14.

¹³ Ibidem, fila 33

¹⁴ Ibidem, fila 34

¹⁵ Ibidem, fila 52

¹⁶ Ibidem, filele 44-52

¹⁷ Ibidem, fila 56

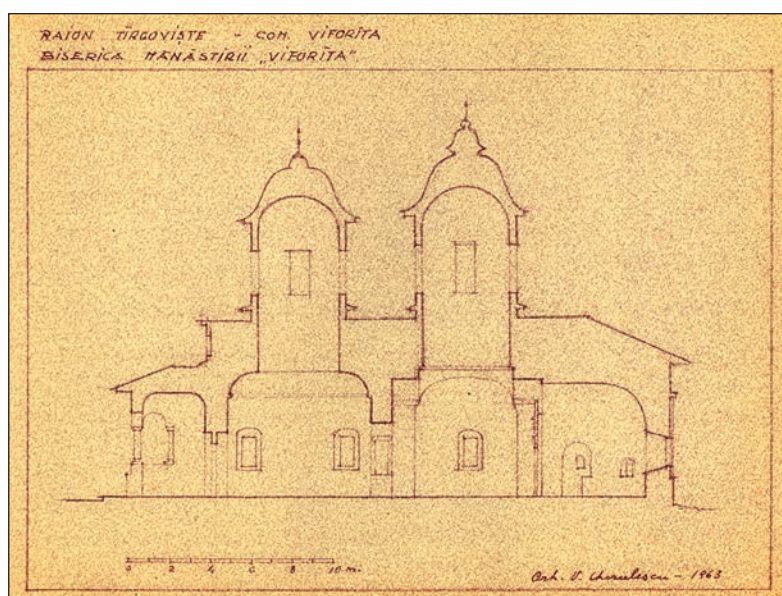

Fig. 14 – Secțiune biserică de arh. Violeta Cherulescu, 1963, arhiva I.N.P.

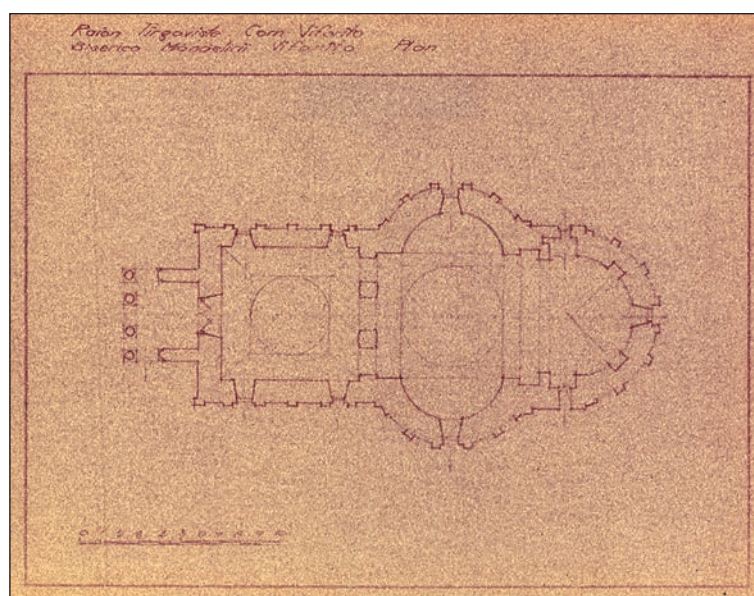

Fig. 15 – Planul bisericii de arh. Violeta Cherulescu, 1963, arhiva I.N.P.

anului începea restaurarea picturii în timpul stăreției maicii Natalia Aldea.

Ultima corespondență dinaintea de desființarea C.M.I.-ului datează din vara anului 1947, când mai rămăsese de reparat o parte din chilii, iar localul stăreției și clopotnița trebuiau „zidite din nou”. Prin nota din 14 iunie 1947, Victor Brătulescu asigură conducerea mănăstirii că „CMI-ul a dispus ca Sfânta mănăstire Viforâta să fie trecută pe tabloul lucrărilor în continuare spre a se vedea dacă se poate acorda vreun ajutor bănesc din bugetul atât de redus al anului acesta.”¹⁸

Lucrările au stagnat din nou, până în anul 1954, când Ministerul Cultelor trimitea spre avizare proiectul arhitecților Ionescu Berechet și Xenia Secăreanu. Acest proiect era estimat la suma de 150.000 lei. O altă problemă o reprezenta corpul de chilii parter-etaj din aripa de sud, complet degradat. Se atrăgea atenția stareței să evacueze cele șase călugărițe care încă locuiau acolo.¹⁹

Prin memoriul adresat patriarhului Justinian, stareța Veniamina Răducu cerea împiedicarea instalării a două sonde petroliere în apropierea mănăstirii. Ea se plângea de camioanele care provoacă trepidații și cum „fosta clădire a stăreției acum deja destul de avariată la etaj, prezintă primejdii pentru viețuitoarele ce locuiesc la parter și pe care nu am unde să le mut, ușor ne putem închipui ce se va putea întâmpla când noua sondă ce va fi în foraj, iar tractoarele vor trece chiar pe lângă colțul cetății.”²⁰ La sesizările Patriarhiei Române, Direcția Generală a Monumentelor Istorice a intervenit la Ministerul Industriei Petrolului pentru „soluționarea favorabilă a cererii justificate a conducerii mănăstirii.”²¹

În anul 1958 lucrările de restaurare sunt reluate. Ele au fost executate din fondurile Arhiepiscopiei Bucureștilor, planurile fiind întocmite de către Serviciul de

proiectare al Patriarhiei Române, între care se distingeau arhitecții I. Paraschivescu și Ionescu-Berechet. Aceștia „au utilizat la pridvor stâlpii vechii stăreții, iar clopotniței au căutat să-i dea aspectul găsit în vechile stampe aflătoare la mănăstire.”²²

La începutul anilor '60, Biserica Ortodoxă Română organizează în cadrul mănăstirii o casă sanatorială pentru asistența pensionarilor bătrâni și suferinzi, proveniți din rândul foștior salariați. Astfel, în anul 1962 începe lucrarea de construcție a casei sanatoriale și de amenajare a terenului din fața mănăstirii. Direcția Monumentelor Istorice, prin Victor Bilciurescu, își dă acordul cu condiția: „Se vor armoniza elementele arhitecturale din fațadă și învelitorile.”²³

Pentru perioada 1962-1977 enumerăm planurile de instalare a luminii electrice (1962), lucrările de reparații ale chiliilor și a casei sanatoriale (1969) avizată favorabil de către D.M.I. cu condiția ca învelitorile de tablă să fie uniformizate, adoptându-se o tonalitate verzuie ce se va aplica și învelitorii chiliilor vopsite în negru; construcția unei noi spălătorii (1972), precum și planurile pentru instalație paratrăsnet (1975).

Ar mai fi de menționat lucrările de refacere a catapetesmei, deteriorată de un atac complex cauzat de ciuperci și insecte xilofage (1971) precum și refacerea rețelei de apă potabilă și a instalației electrice.²⁴

Mănăstirea a trecut printr-un nou moment critic în urma cutremurului din 4 martie 1977.

„La biserica mare au apărut numeroase fisuri în pereți, la bolțile tencuite pe șipci și tipare de lemn și la peretele cu arce între naos și pronaos. O porțiune din frontonul peretelui de vest a căzut peste învelitoarea pridvorului, deteriorând și șarpanta. La clopotniță pereții turnului prezintă crăpături mari atât la baza lor cât și în dreptul

¹⁸ Ibidem, fila 87

¹⁹ Corespondență, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9825, filele 1-2

²⁰ Adresa 8239/1954, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9825

²¹ Adresa 9703/23.07.1954, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9825

²² Memoriu la proiectul pentru reconstrucția clopotniței și chiliilor din dreapta, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9826.

²³ Adresa 5887/16.07.1962, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9825.

²⁴ Dosar nr. 9827, Arhiva INP (INMI), fond DMI.

arcadelor. Porțiuni de zidărie sunt dizlocate și amenință să cadă. La chiliile toți pereții despărțitori sunt crăpați și desprinși din peretele exterior. În special aripa de vest este grav avariata... O serie de coșuri s-au retezat la nivelul înveltoarei și zidăria la pod s-a fisurat. Toate tavanele de lemn, tencuite, prezintă crăpături și unele dislocări”.²⁵

Biserica din cimitir și casa sanatorială au fost mai puțin afectate de cumplitul cataclism.

În prezența episcopului Roman Ialomițeanu, arhiepiscop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, la Viforâta s-a întrunit o comisie din care făceau parte membri ai Administrației Patriarhale pentru a constata daunele clădirilor afectate de cutremur. Din partea Direcției Patrimoniului Cultural Național a participat arhitectul Emil Balotescu.

Comisia a propus ca proiectul de documentație la lucrările de consolidare a bisericii să fie întocmit de către D.P.C.N. Se mai prevedea demolarea și refacerea turnului clopotniță și a chiliilor care formează latura de vest a incintei²⁶. În scrisoarea de răspuns adresată Casei de Pensii și Ajutoare a personalului Bisericii, D.P.C.N.-ul prin directorul adjunct Cristian Moiescu avea o altă părere: „Nu suntem de acord cu demolarea turnului clopotniță până la temelie, ci numai cu desfacerea acoperișului și demolarea camerei clopotelor, restul turnului putând fi consolidat.” În privința chiliilor din partea de vest a incintei se propunea „numai desfacerea învelitorii și eventual a demolării unor porțiuni de zidărie dislocată”. Se propuneau, de asemenea, cercetări arheologice amănunțite. Totodată se menționa faptul că instituția nu avea posibilitatea să introducă în planul ei de proiectare, restaurarea bisericii mănăstirii.²⁷ Sfârșitul anului 1977 avea să fie fatal și pentru Direcția Patrimoniului Cultural Național, instituția fiind desființată printr-un decret abuziv.

Memoriul tehnic elaborat de Administrația Patriarhală în anul 1978 cuprindea ample lucrări de reparații atât la biserică, clopotniță, chiliile aripilor de sud, est și

nord, precum și refacerea instalațiilor sanitare și electrice. Costurile totale ale lucrărilor erau estimate la suma de 1.268.000 lei.²⁸ Reparațiile au durat între anii 1978-1994 pe cheltuiela Bisericii Ortodoxe Române și au fost făcute astfel încât: „să nu se modifice aspectul inițial al incintei mănăstirii și mai ales să nu reducă însoțirea curții interioare”. Arhiva I.N.P. pe lângă planurile mai sus menționate mai deține și un deviz iconografic privind restaurarea picturii în ulei și pictură din nou în frescă, elaborat de pictorul arhimandrit Sofian Boghiu în anul 1983.

După 1989, s-a construit un nou paraclis cu hramul „Sfântul Ilie” (1994), iar corpul de case de secol XIX din afara incintei a fost restaurat (2004). Din punct de vedere administrativ, mănăstirea a fost subordonată direct Patriarhiei Române până în anul 2000 când a trecut sub jurisdicția Arhiepiscopiei Târgoviștei.²⁹

Bibliografie:

I. Fonduri arhivistice

1. Arhiva I.N.P. – fondul Comisiunii Monumentelor Istorice și fondul Direcției Monumentelor Istorice.
2. Fototeca I.N.P.

II. Publicații

1. Alex. Antoniu – *Album general al României. Județul Dâmbovița*, București, 1893.
2. *Călători străini despre Țările Române*, vol. V, Editura Științifică, București, 1973.
3. *Mănăstiri și biserici reprezentative din Arhiepiscopia Târgoviștei*, Târgoviște, 2009.
4. Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România*, Vol. 1, Craiova, 1970.

²⁵ Adresa 2934/21.03.1977, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9827

²⁶ Adresa 3686/09.04.1977, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9827

²⁷ Răspuns la cererea Casei de Pensii a BOR 29.04.1977, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9827

²⁸ Memoriu tehnic 1978, Arhiva INP (INMI), fond DMI, dosar nr. 9829

²⁹ *Mănăstiri și biserici reprezentative din Arhiepiscopia Târgoviștei*, Târgoviște, 2009, pag. 162-163.